

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Класичного приватного університету,
голова приймальної комісії

Віктор ОГАРЕНКО

«26» листопада 2024 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

спеціальність 231 Соціальна робота

освітня програма Соціальна робота

освітній рівень – бакалавр

(для вступників, які вже здобули диплом бакалавра за іншою спеціальністю)

Запоріжжя, 2024

Затверджено на засіданні кафедри
соціології та соціальної роботи
протокол № 4 від 10 квітня 2024 р.

Укладачі: д.соц.н, професор, завідувач кафедри соціології та соціальної роботи
Станіслав КАТАЄВ;
к.соц.н., доцент, доцент кафедри соціології та соціальної роботи
Анастасія ПРУШКО.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

- I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
- II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ
- III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
- IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою фахового іспиту для вступу на здобуття освітнього рівня бакалавра особами, які вже здобули диплом бакалавра за іншою спеціальністю, є визначення базових теоретичних знань, умінь та практичних навичок вступників для продовження навчання на 2 курсі.

Фаховий іспит проводиться **онлайн** (із застосуванням платформи ZOOM) за розкладом, оприлюдненим на офіційному вебсайті Класичного приватного університету та в особистому кабінеті вступника.

Фаховий іспит проводиться в усній формі за екзаменаційним білетом, який містить два теоретичних запитання з дисциплін, знання з яких є базовими для здобуття ступеня бакалавра соціальної роботи.

Тривалість підготовки вступника – 45 хвилин.

На іспиті використовуються теоретичні запитання з дисциплін «Теорія та історія соціальної роботи» та «Деонтологія», що узагальнюють основні положення становлення соціальної роботи як професії, етапи й періоди її розвитку, характеризують основні професійні обов'язки та етичні норми діяльності соціального працівника.

Оцінювання знань вступників відбувається на підставі таких критеріїв:

- правильність відповідей (правильне і чітке, послідовне, достатньо глибоке викладення ідей, понять фактів тощо);
- ступінь усвідомлення матеріалу та самостійність міркувань;
- вміння користуватися засвоєними теоретичними знаннями, науковою термінологією;
- наявність власного міркування (аналіз, порівняльна характеристика періодичних видань в різних країнах одного періоду, що зумовлена економічними та політичними обставинами).

II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ I

Тема 1. Соціальна робота як галузь наукових знань та професійна діяльність

Предмет і об'єкт вивчення теорії соціальної роботи. Основні категорії соціальної роботи. Принципи та закономірності теоретичної соціальної роботи. Зв'язок соціальної роботи з іншими науками. Характеристика соціальної роботи як професії. Суб'єкти та об'єкти соціальної роботи. Мета та завдання соціальної роботи. Функції та рівні практичної соціальної роботи.

Тема 2. Типологія теорій соціальної роботи

Типологізація теорій соціальної роботи як форма наукового дослідження. Критерії типології теорій соціальної роботи. Психолого-орієнтовані теорії соціальної роботи. Соціолого-орієнтовані теорії соціальної роботи. Комплексно-орієнтовані теорії соціальної роботи. Зв'язок теорій і моделей соціальної роботи. Застосування теорій та моделей соціальної роботи на практиці.

Тема 3. Соціально-економічні методи соціальної роботи

Поняття і сутність соціально-економічних методів соціальної роботи. Сутність, види та умови надання державної соціальної допомоги. Поняття і зміст соціального обслуговування, його види. Сутність соціального страхування, його види. Здійснення соціального патронажу та соціального супроводу клієнта.

Тема 4. Використання соціологічних методів у соціальній роботі

Соціологічні методи у соціальній роботі: їх класифікація та переваги. Види та типи соціологічних досліджень. Соціальні проблеми, які можна досліджувати соціологічними методами. Методика проведення соціологічного дослідження. Методи збору інформації про клієнта: аналіз документів, спостереження, опитування, експеримент. Особливості організації і проведення опитування, інтерв'ю; типи та особливості побудови питань, вимоги до структури анкети.

Тема 5. Психолого-педагогічні методи соціальної роботи

Психологічні та соціально-психологічні методи і методики, що застосовуються в соціальній роботі. Психотерапевтичні методики і прийоми в соціальній роботі. Класифікація педагогічних форм і методів, принципів навчання і виховання. Психолого-педагогічний тренінг як форма соціальної роботи: особливості, вимоги, сфери застосування.

Тема 6. Індивідуальна соціальна робота

Індивідуальна соціальна робота як метод. Зміст, особливості, фази процесу індивідуальної соціальної роботи. Стратегії втручання в соціальній роботі. Індивідуальне консультування як стратегія втручання в соціальній роботі. Мета і зміст консультативної соціальної допомоги. Структура

консультативного процесу, вимоги до його організації. Поняття представництва інтересів клієнта та види представництва. Вулична соціальна робота.

Тема 7. Соціальна робота з групою

Групова робота як метод соціальної роботи. Еволюція групової соціальної роботи. Різновиди груп. Підготовка та проведення групової соціальної роботи. Організація проведення занять і зустрічей в соціальній роботі. Самокерована групова робота як метод соціальної роботи. Організація груп взаємодопомоги.

Тема 8. Соціальна робота в громаді

Поняття «громада» та підходи до її визначення. Типологія та структура громади. Робота в громаді як метод соціальної роботи. Методи та моделі роботи з громадою. Робота з розвитку громади. Робота з групами і коаліціями в громаді. Значення та принципи догляду в громаді. Колективне представництво інтересів у громаді. Стратегії колективного представництва. Проведення масових акцій та інформаційних кампаній у громаді.

РОЗДІЛ 2

Тема 1. Поняття та категорії деонтології соціальної роботи

Предмет, об'єкт, мета та завдання деонтології соціальної роботи. Професійна етика та її особливості. Критерії етики соціальної роботи. Ціннісно-смыслова основа морально-етичної регуляції професійно-трудоких відносин. Професійна деонтологія, її суть і структура. Професійна етика і професійна деонтологія: спільне і відмінне.

Тема 2. Нормативно-правові основи деонтології соціальної роботи

Етичні проблеми соціальної роботи в Україні. Професійно-етичний кодекс соціальних працівників та його функції. Джерела етичних нормативів соціальної роботи.

Тема 3. Деонтологічні вимоги до соціального працівника

Моральна норма як складова моралі і нормативна регуляція соціальної роботи. Моральна свідомість соціального працівника. Критерії моральної поведінки соціального працівника у соціальній роботі. Поведінка соціального працівника. Цінності у діяльності соціального працівника. Рівні цінностей соціальної роботи. Поняття дилема та етична дилема та їх особливості.

Тема 4. Професійна етика, її зміст та значення в соціальній роботі

Професійна культура як складова етики соціального працівника. Поняття про цінності, потреби, ціннісні орієнтації, установки. Ціннісно-вмотивоване ставлення соціальних працівників до професійної діяльності. Підходи до розгляду поняття «професійна культура». Принципи деонтології соціальної роботи. Обов'язок соціального працівника та його особистісне усвідомлення. Поняття відповідальності. Відповідальність соціального працівника та її типологія.

Тема 5. Спілкування як важлива складова професійної діяльності соціального працівника

Поняття та складові комунікації. Деформації та бар'єри комунікації. Вербальна а невербальна комунікація. Якісна комунікація як основа діяльності соціального працівника. Комунікативні вміння фахівця соціальної сфери. Асертивна комунікація. Складові ефективного спілкування. Поняття та принципи ненасильницького спілкування.

Тема 6. Культура міжособистісних стосунків у професійній сфері соціального працівника

Міжособистісна комунікація та комунікація в громаді. Вміння встановлювати контакт. Канали і інструменти комунікації в соціальній сфері. Конструктивний зворотній зв'язок. Техніки активного слухання. Публічні виступи та взаємодія з аудиторією.

Тема 7. Етичні засоби подолання конфліктів у діяльності соціального працівника.

Характеристика видів конфліктів у соціальній роботі. Деонтологічні підходи до вирішення конфліктних ситуацій у професійній діяльності. Характеристика конфлікту у соціальній роботі: внутрішньо-особистісний конфлікт; конфлікт між інтересами суспільства і клієнта. Основні стилі поведінки при розв'язанні конфлікту.

Тема 8. Соціально-психологічні основи роботи соціального працівника

Психологічні характеристики діяльності та особистості соціального працівника. Основні види інтересів у соціальній роботі та роль соціального працівника в них. Емпатія. Види та рівні емпатії. Психологічні особливості взаємодії соціального працівника з клієнтом. Поняття емоційного та професійного вигорання. Проблематика супервізії соціального працівника.

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ УСНОЇ ВІДПОВІДІ

Бали	Критерії оцінювання
180–200 (відмінно)	Оцінюється відповідь, в якій навчальний матеріал відтворено в повному обсязі. Відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблено аргументовані висновки.
140–179 (добре)	Оцінюється відповідь, в якій відтворено значну частину навчального матеріалу, відповідь загалом правильна, логічна та достатньо обґрунтована, дає підстави вважати, що абітурієнт виявляє знання і розуміння основних положень зі спеціальності, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки.
100–139 (задовільно)	Оцінюється відповідь, в якій відтворено основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування, але без достатнього розуміння, надано визначення основних понять з окремими помилками.
0–99 (незадовільно)	Оцінюється відповідь на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Відповідь містить суттєві помилки.

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЖЕРЕЛ

Теорія та історія соціальної роботи

1. Вступ до соціальної роботи : навчальний посібник / Т. В. Семигіна [та ін.]. Київ : Академвидав, 2005. 304 с.
2. Вступ до соціальної допомоги : навчальний посібник для студ. вищих навч. закладів / К.В. Дубич ; Міністерство освіти і науки України, Національна академія державного управління при Президентові України (м. Київ), Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова (Київ). К. : СЛОВО, 2015. 224 с.
3. Головатий М.Ф. Соціальна політика і соціальна робота: Термінологічний словник / М.Ф. Головатий, М.Б. Панасюк. К.: МАУП, 2005. 560 с.
4. Горілий А.Г. Історія соціальної роботи : [навч. посібн.]. Тернопіль: Астон, 2004. 174 с.
5. Горішна Н. Соціальна робота: підручник / Н. М. Горішна, В. А. Поліщук, О. П. Бартош-Пічкара, та ін. Тернопіль : ВАТ ТВПК «Збруч», 2010. 330 с.
6. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. / за ред. І. Д. Звереві. Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. 536 с.
7. Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / упор.: С. Я. Марченко, М. С. Кратінов, Л. Ц. Ваховський та ін. Луганськ : Альма-матер, 2005. 408 с.
8. Капська А.Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю. Навчально-методичний посібник. К.: УДЦССМ., 2001 220 с.
9. Кривоконь, Н. І. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні : навчальний посібник / Н. І. Кривоконь. Чернігів : Чернігівський держ. технологічний ун-т, 2012. 248 с.
10. Лукашевич М. П., Мигович І. І., Пінчук І. М. Соціальна робота в Україні. Теоретико-методологічні засади. Навчальний посібник. К.: УДЦССМ-МАУП, 2001.
11. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота (теорія і практика): [підручник] // М.П.Лукашевич, Т.В.Семигіна. К.: Каравела, 2011. 367 с.
12. Соціальна робота: [навч. посібник] / В.П. Андрущенко, В.П. Бех, М.П. Лукашевич, І.І. Мигович та ін.; ред. колегія: В.П. Андрущенко, В.І. Астахова, В.П. Бех та ін. К.: ДЦССМ, 2002. Кн. 2. 440 с.
13. Соціальна робота : навчальний посібник / А. Й. Капська ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. К. : Слово, 2011. 400 с.
14. Соціальна робота (теорія і практика) : навчальний посібник / Л. Т. Тюптя, І. Б. Іванова. Київ : Університет «Україна», 2004. 408 с.
15. Соціальна робота в громаді : навчальний посібник / О. В. Безпалько. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 170 с.
16. Соціальна робота: технологічний аспект : навчальний посібник для студ. вузів / За ред. А. Й. Капської ; Державний центр соціальних служб для

молоді, Міністерство України у справах сім'ї, дітей та молоді, Інститут соціальної роботи та управління, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 352 с.

17. Соціальна робота в Україні : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [О.В. Аніщенко, О.В. Безпалько, З.П. Бондаренко та ін.] ; за заг. ред. І.Д. Зверевої, Г.М. Лактіонової. Київ : Центр учб. л-ри, 2014. 254 с.

18. Соціальна робота (теорія і практика) : підручник для студентів вищих навчальних закладів / М. П. Лукашевич, Т. В. Семигіна. Київ : Каравела, 2011. 367 с.

19. Соціальна робота: технологічний аспект : Навч. посіб. для студ. вищ.навч. закл. / [Авт. кол.: Капська А.Й., Безпалько О.В., Вайнола Р.Х. та ін.]. Київ : Центр навч. л-ри, 2011. 351 с.

20. Теорія та практика соціальної роботи : навчальний посібник для студ. вищих навч. закладів / О. Г. Карпенко, Н. Ф. Романова. К. : СЛОВО, 2015. 408 с.

Деонтологія

1. Білик Е. В. Сучасна енциклопедія етикету : 1000 правил і корисних порад / Е.В. Білик. Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2005. 384 с.

2. Бугай Н. І. Український етикет / Бугай Н. І. К. : Бібліотека українця, 2000. 264 с.

3. Динаміка цінностей в соціальній роботі / За ред. Ст. Шардлоу. К., 2016. 206 с.

4. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами управління : навч. посіб. К. : ЦНЛ, 2005. 456 с.

5. Зозуляк-Случик Р.В., Ковбас Б.І. Етика соціально-педагогічної діяльності: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2011. 212 с.

6. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. / за ред. І.Д. Зверевої. Київ, Сімферополь: Універсум. 536 с.

7. Єрмоленко А.Н. Етика відповідальності та соціальне існування людини (Сучасна німецька практична філософія). К., 2015. 200 с.

8. Етика : [навч. посіб.] / В. О. Лозовий, М. І. Панов, О. А. Стасевська та ін. ; за ред. В. О. Лозового. К. : Юрінком-інтер, 2005. 224 с.

9. Етика: навчальний посібник / Укладач І.В. Загряжський. Суми: Вид-во СумДУ, 2005. 157 с.

10. Етика соціальної роботи : Курс лекцій / Іщук С.В. Тернопіль, ТДПУ, 2008. 59 с.

11. Ключко О.О. Етика фахівця соціальної сфери у схемах і коментарях [Текст] навчальний посібник / О.О.Ключко. Суми: ФОП Цьома С.П. 2018

12. Кривоконь Н. І. Розвиток теоретико-праксеологічних засад соціальної роботи як важливий чинник вдосконалення діяльності соціальних служб в Україні. Діяльність соціальних служб в Україні: досвід та шляхи вдосконалення соціальної роботи: збірник матеріалів круглого столу (29 березня 2006 року).

Чернігів. Видавництво «Чернігівські обереги», 2006. С.76-81.

13. Кримус Ю. В. Етика : навч. посіб. Житомир, 2004. 98 с.
14. Малахов В.А. Етика: Курс лекцій: Навч. посібник. К.: Либідь, 2018. 384 с.
15. Мовчан В. С. Історія і теорія етики. Дрогобич : Коло, 2003. 510 с.
16. Савельєв В. П. Етика : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2007. 256 с.
17. Сила Т. І. Професійна інтеракція в соціальній роботі: соціально-психологічні особливості взаємодії соціального працівника і клієнта: монографія. Чернігів: Чернігівський державний інститут права, соціальних технологій та праці, 2010. 241 с.
18. Спіріна Т. П. Етика соціально-педагогічної діяльності : навч.-метод. посіб. / Т.П. Спіріна. К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2013, 247 с.
19. Роєнко С.О. Етика соціальної роботи : навч. посіб. / МОН України Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань : ВПЦ «Візаві» 2018. 202 с.
20. Хоружа Л.Л. Деонтологія соціальної роботи : навч. посібник / Л.Л. Хоружа. К. : Академвидав, 2009. 198 с.